

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek

: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Cesarjev rojstni dan.

Prihodnjo sredo bo praznoval naš ljubljani vladar cesar Franc Jožef petinosemdeseti rojstni dan. Velike slavnosti se bodo vršile po vsem cesarstvu. Ljubljanski knezoškof je ukazal, da naj cerkve proslave ta dan z izobešenjem zastav, slavnostnim zvonjenjem in slovesno božjo službo, ter opominja vernike tako:

„Letos ko praznuje naš ljubljani vladar, Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I., v času strašne svetovne vojne svoj petinosemdeseti rojstni dan, hočemo ta dan tudi cerkveno prav slovesno praznovati. Milost Vsemogočnega je, ki nam je ohranila cesarja Franca Jožefa I. do te visoke starosti. Božja previdnost je nadalje dopustila, da je celo večer življenja našega miroljubnega vladarja, ki je v svojem dolgem življenju preстал toliko težkih poizkušanj, ožarjen s plamenom svetovne vojne. To je en vzrok več, da se zatečemo letos ob cesarjevem rojstnem dnevu s tem večjim zaupanjem pred prestol Najvišjega, da priporočimo Vsemogočnemu našega cesarja, našo ljubljeno Avstrijo, vse narode našega krasnega cesarstva in našo ožjo domovino. Prosimo prav iskreno in pobožno ljubega Boga, da bi varoval in krepil cesarja, da bi blagoslovil vso cesarsko hišo in vso Avstrijo, da nam podeli kmalu zaželjeni mir v blagor avstrijskega cesarstva in v srečo vseh narodov, ki bivajo pod vladarstvom in okriljem habsburške slavne hiše.“

Veljava dveh slovanskih narodov.

Dva slovanska naroda se zdaj nahajata na vrhuncu sreče, ker se ves svet za nju tuli, namreč Poljaki in Bolgari. Glavno veljavo jima daje Avstrija.

Poljski zemlji se menda bliža konec neizmernih muk. Nemčija in Avstrija sta baje pri-

pravljene, nagraditi junaško požrtvovalnost poljskega naroda, ki se je posebno sijajno izkazala v sedanjih vojni. Poljaki pričakujejo, da jim bodo Nemci in Avstrijci vrnili od Rusov teptane pravice in obnovili staro, neodvisno kraljestvo poljsko. Iz vseh poljskih listov odmeva glas, da je s padcem Varšave napočil zaželjeni dan svobode. List „Kuryer Polski“ piše: „Varšava, ti srce Poljske! Odprli so se grobovi v temnih trdnjavskih rovih in iz njih so vstale sence poljskih junakov, rešene verig svojega sovražnika. Izvršilo se je prvo dejanje: Iznani so roparji, napuh je kaznovan. Začenja se drugo dejanje: Vrneitev poeptanih pravic. Varšava, zopet se obnavlja tvoja vera v vstajenje nekdanje slave in svobode poljskega naroda! Z mučeniško krvjo oblita Varšava, z zvezdo svobode na ponosnem čelu, kliče: Tako mine vsaka na krivičnosti osnovana sila, tako ginejo tlačitelji Poljske.“

Na Dunaju v dvorni cerkvi je imela poljska kolonija te dni v navzočnosti bivših avstrijskih ministrov povodom padca Varšave veselo slovesno službo božjo. „Poljsko kolo“ je pa imelo v državnem zboru na Dunaju slavnostno sejo. Izvolil se je odbor sedmih članov, ki je sestavil oklic na poljski narod. Predsednik odbora Ladislav Jaworski čudovito odločno govori v oklicu, da se mora ustanoviti neodvisno poljsko kraljestvo, pod katero bi spadala tudi Galicija, in da naj se precej zvrši v tem smislu organizacija vsega naroda. Ta oklic so prinesli brez pripomenj tudi dunajski nemški listi. Sivar je najbrž dogovorjena v višjih krogih.

Pa tudi Rusija sedaj čisla Poljake. V ruski dumi je govoril ministrski predsednik Goremykin sledeče: „Poljski narod, ki je viteški, plemenit, zvest in hraber, zasluži neomejeno spoštovanje. Danes mi je car naročil izjaviti, da je njegovo Veličanstvo ukazalo ministrskemu svetu izdelati zakonske načrte, ki bodo dali Poljakom po vojni pravico, da bodo svobodno razvijali svojo narodno

in gospodarsko življenje na temelju avtonomije pod žezlom ruskega carja.“

V ruskem državnem svetu je pa grof Bobrinski govoril tako: „Ker je danes prišla Varšava v roke sovražnika, državni zbor ne more molčati. Klanjamo se do tal pred bojestjo naših poljskih tovarišev. Srčni bodite, bratje! Trpite nekaj časa. Dan zmage napočil tudi Vam. Objokujemo izgubo poljskega glavnega mesta, sestre Rusije. A Rusija ne pravi: „Zdravil! Z Bogom!“, marveč: „Na svidenje!“ — Predsednik državnega sveta se je popolnoma pridružil izjavam grofa Bobrinskega. Nato je odgovoril Poljak Šebeko, član državnega zbora, sledeče: „Ginjenim srcem nastopim na govorniškem odru. Sedanji dogodek tiče tako našo domovino in nas vse, ki smo Poljaki, da bi morali biti železnih živcev, da bi mogli prenašati po Previdnosti poslano nam trpljenje. Pred dnevi so me globoko ganile izjave dume glede na žalost Poljske. Mi Poljaki jih ohranimo v neizbrisljivem spominu. Danes se nam z odra visoke zbornice izraža globoko sočustvo ruskega ljudstva za Poljsko v njeni nesreči. V sredi nesreče se spominjamo okolišnosti, da nas je na teh tleh dolga vrsta zgodovinskih dogodkov ustvarila za nedeljiv poljski narod izrecnega značaja. Železna veriga veže sedanji rod z gomilami minulosti in z zmagami bodočnosti. V imenu boljša bodočnosti Vas prosim, dovolite mi, da tu najslavesneje izjavim, da poljski narod ni tlačjen, marveč da je svoboden, da ni izčrpan in pod hlapčevstvom, marveč da je močan. Hvala njegovemu mogočnemu narodnemu življu, in v zavesti, da bo zavzel v rodbini Slovanov svoje mesto na dostojen način, se bo vojskoval z Vami do zadnjega dihljaja in ne bo nikdar izdal zastave slovanstva.“ (Pritrjevanje.) Predsednik zakliče: Živio poljski narod!

Kakor Poljakom se dokaj dobro godi tudi Bolgarom. Podpore in obljube lete skupaj od vseh strani.

PODLISTEK.

Z bojišča ob spodnji Soči.

Miško piše:

V bujni domišljiji si človek komaj more predstavljati, kdor ni sam videl bojišča, kaj se tukaj godi. Naskok se vrsli za naskokom: pet in še več jih je eno noč ali eno dopoldne. Kar vali se ljudij pred žičnimi ovirami, strojne puške pa kosé, da je groza. Vse presega siloviti učinek ekrazitnih težkih granat. Skale, drevesa in mrličji se premetavajo po zraku.

Parkrat so se vrinili Lahi v naše prve strelne järke. Začela jih je obdelovati naša težka baterija. Opazoval sem od blizu to obstreljevanje. Granata je vdarila naravnost v jarek, kjer so bili Lahi. V trenutku je dvignila štiri Lahe s tornistrami vred kakih 15 metrov visoko. Leteli so po zraku v polkrogu z razprostrtimi rokami in nogami. Vsa okolica se pri udarcu granate močno strese. Drobci oddrobljenega kamenja pa frče včasih po 800 metrov daleč. Kakšen učinek ima še-le 30-5 centimeterski možnar! Strel tuli po zraku kot ranjeni bivol. Ko se zadere v hišo ali gozd, vse skoči visoko kvišku: ljudje, drevesa, bruni ostrešja, zidovi so zmleti v šuto, dim se pa kot gora dvigne proti nebu. Če v kako vasico prileti kakih pet takih po 350 kg težkih krogel, so poslopja posneta s površja zemlje. Lahi se potem po cel teden ogibljejo dotičnega kraja.

Da bi bil kdo kdaj tako na gosto streljal, kakor streljajo Lahi, še svetovna zgodovina ne pozna. Kadar Polentariji začutijo, da se jim bliža kakšna nevarnost od naše strani, začno s streljanjem tako strahovito obdelovati vso okolico kakor bi bili obsedeni. Šrapnel za šrapnelom leti po zraku. Poročate mi, da ste ono nedeljo na Gorenjsko zelo slišali streljanje. Takrat smo tu imeli res pravi pekel. Preračunali smo, da je padlo na tej črti tisti dan 120 tisoč šrapnelov vseh kalibrov, granat težkega kalibra pa 15 tisoč. Nekoliko si tedaj lahko mislite, kako se kakšen dan tukaj godi, ko kar več tisoč strellov pade na mal prostor tekom ene ure. Vragi komaj spravijo kaj takega skupaj.

V podnožju hriba so posejane sovražne baterije, po dve, tri, tudi po štiri v eni vrsti. Naštel sem že večkrat v eni minuti po dvajset laških baterij, ki so vse kot posamni ognji streljale na eno mesto. In te muzike ni konca, gre kar naprej še vedno noč in dan. Zlasti je strašno po noči.

To je dobro, da človek v boju postane divji in ne ve, kaj dela, ter nekako top, da je za najbolj pretresljive dogodke neobčutljiv. Smejamo se iz vsega grla, ko trešči granaia v rob in nam odbrenči kamenje preko glav. Sami pa ne vemo, zakaj se smejamo; „fest“ se nam zdi.

Italijani vkljub vsi svoji silovitosti nimajo nobenega uspeha. Odzvonilo jim je. Nikdar ne bodo zagospodovali po naši lepi Gorenjski! Kakor bi bili iz jekla, stojimo mi tu in se ne umaknemo nikamor. Ko bi nas bilo malo več, bi pričeli z

ofenzivo. Pa tudi to še pride. Italijanska pehota itak ni nič vredna. Ali bodo tekli, ti izdajalci!

Zadnji čas so Lahi zopet imeli kralja na fronti, pa jo je kmalu odkuril, ker je videl, da njegove armade nič ne opravijo.

Varšava.

Mesto Varšava šteje nad 800.000 prebivalcev; 56 odstotkov je katoliških Poljakov, 35 odstotkov Židov in devet odstotkov Rusov. Samih Židov je tedaj v Varšavi več, kakor imata Gorenjska in Dolenjska skupaj vseh prebivalcev. Od Varšave do Petrograda je 1370 km. V ruskem carstvu sta le Petrograd in Moskva večja kot Varšava; Petrograd šteje 2 1/2 milijona, Moskva pa 1.600.000 duš. Varšava se deli v dva dela. Večji del mesta je na levem bregu Visle, na desnem bregu leži predmestje Praga in oba dela spaja most čez reko. Varšava je lepo moderno mesto z ravnimi ulicami in visokimi palačami. V mestu je 27 cerkva, ki so večinoma katoliške, le šest je pravoslavnih, ena luteranska in ena sinagoga. Posebno veličastna je katoliška katedrala sv. Janeza, zgrajena leta 1360. v starem mestu; po hodniku je zvezana s kraljevim gradom. V cerkvi so krasne slike in pod cerkvijo leže pokopani slavni Poljaki. Leta 1681. je bila dovršena kapucinska cerkev, v kateri je spomenik Ivana III. Sobieskega. V okrašenem kraljevem gradu so bile določene posebne sobe za bivanje carja, sicer je pa sto-

Nemške in avstrijske banke so posodile Bolgariji 500 milijonov frankov pod pogojem, da se polovica sedaj izplača, druga polovica pa po končani vojni.

Znano je, da ima Bolgarija pogajanja s Turčijo, ki ji obeta za slučaj naklonjenosti posebne ugodnosti, zlasti glede železnic.

Četvrti sporazum pa dela prav zadnji čas z vso močjo na to, da bi Bolgarska dobila srbsko in grško Makedonijo, za to se pa seveda zavezala, nastopiti proti Turčiji. Da se Srbija še vedno brani odstopiti Makedonijo, je umevno, ker je to njena najbolj priručna zadeva. Za Bolgarijo se je potegnil s posebnim pismom do srbskega prestolonaslednika ruski car. — Italijanski časniki pa pišejo, da je bila buhareška pogodba v škodo Bolgariji, in da se mora tedaj popraviti.

Koliko časa bode Evropa še upoštevala Poljake in Bolgare, kdo ve? Politika je čudna stvar.

Sv. oče in sreča narodov.

Kdo bolj odločno in na glas obsoja nesrečno klanje po svetu, kakor Benedikt XV.? Nepristransko on nastopa, ker mu tako nareka nauk, ki ga zastopa.

Rimski časopis „Osservatore Romano“ je objavil njegov glas in svet se je zganil. Zadeja je bila hudo vest prizadetih držav, kajti papež je krepko zaklical: „Vi nosite strašno odgovornost za mir in vojno pred Bogom in pred ljudmi.“

Zato pa vsaka stranka trdi, pa ni nje mislil. Iz papeževega klica doni dovolj jasno, kdo je vojne kriv, kdo jo podaljšuje in kdo pripravlja nove strašne vojne za prihodnje čase. Naravno je, da je zadetim grešnikom odkrita beseda sv. očeta neljuba. Zato pa vali nasprotno časopisje krivdo na Avstrijo in Nemčijo, avstrijsko in nemško časopisje pa razkriva grehe nasprotnih držav.

Papež je krepko izrazil, da je eden največjih vzrokov uničevalnega klanja krivično zatiranje podložnih narodov, da tiste države podaljšujejo vojno, ki bi rade še po vojni krivično tlačile premagana ljudstva, in da države, ki to hočejo, pripravljajo nove vojne grozote za bodočnost. „Če se narode ponižuje ali stiska, tedaj podjarmljeni narodi drhteč prenašajo naloženi jarem, pripravljajo svoje osvobojenje in rod rodu zapuščajo žalostno dedščino sovraštva in mlačevanja.“ Tako povdarja papež.

Zdaj se prička evropsko časopisje, kdo je bolj zatiral slabše narode. Mi pa spoznavamo iz tega prepira in iz blagih papeževih besedi, kdo edini se bori za pravi mir na zemlji in kateri vladar ima srce za vse narode.

Papež pravi, da naj vladarji pretehtajo nepristrano pravice narodov in ustrežejo njihovim pravičnim stremljenjem. Na tej podlagi naj sklenejo mir. „Cvetoč in gotov mir“, nadaljuje sv. oče, „stoji bolj trdno, ako hočejo narodi drug drugemu dobro in spoštujejo med seboj drug drugega pravice in čast, kakor pa, če kdo oborožuje množice in gradi strašne trdnjave.“

Nikdo, ki hoče narodom srečo na zemlji, ne more ugovarjati papeževim besedam. Ker se ne more ugovarjati, skušajo nekateri vsaj zvaliti krivdo na druge. Papež pa se bori za mir.

Hkrati se bori glavar Cerkve še za nekaj, za pravice narodov. Samo naš verski glavar kliče brez strahu vsemu svetu: „Ustreže naj se pravičnim stremljenjem narodov!“

Zato je prav, da se narodi, in posebno manjši ter slabši narodi, zbero okrog svojega očeta. Ne bilo bi prav, ko bi pozabili, kdo se v stiski in sili bori za nas. Potegujmo se za pravice onega, ki se bori za pravice naše, in branimo ugled in svobodo sv. Očeta!

Italijansko bojišče.

Vedno se ponavljajoči sunki Italijanov se končujejo zanje s popolnim neuspehom. Kjer začne italijanska pehota napadati, jo požene nazaj ali ogenj naših topov, ali pa naša brabra pehota. Tudi najmočnejše priprave Italijanov ničesar ne opravijo. V noči na 5. avgust in drugi dan se je izjalovilo več napadov; enega so napravili Lahi pri Zagraju, drugega pa na podgorsko višino. Polje, kjer so napadli, je bilo pokrito z italijanskimi trupli. Istotako so bili tudi sunki pri Plaveh in v Krnskem ozemlju brezuspešni.

Italijani so izgubili v bojih ob Soči 1500 častnikov. Odslovljenih je bilo doslej šest italijanskih generalov, ker so se preslabo vojskovali. Novo izvežbane čete III. kategorije so iz

južne in srednje Italije spravili kot rezervo v severno Italijo.

Odsek bojne črte pri Polazzu in Redipulju je dne 7. avgusta dopoldne občutil ljut ogenj italijanske artiljerije. Več italijanskih bataljonov pešcev je napravilo napad na ta odsek, pa so prodiranje po kratkem boju ustavili.

Neki italijanski pripeti balon, ki je služil opazovanju italijanske artiljerije, so naši pri Trziču sestrelili.

Goričani vedno lahko vidijo pripete zrakovplove, naše in italijanske, ki ves dan nepremično vise v zraku okoli 500 metrov visoko in dajejo navodila artiljeriji. Zrakovplove preganjajo s kroglijami in šrapneli, pa jih ni lahko zadeti.

loval v njem glavni guverner. Znameniti so tudi gradovi Belvedere, kjer je bil l. 1630. atentat na kneza Konstantina, grad Lazienky, zgrajen od Ponjatovskega, s slikami poljskih kraljev, nadalje Kronenberg in drugi. Prav lepa so tudi poslopja: pošta, glavno sodišče in gledališča. Vidi se tudi mnogo umetno izdelanih spomenikov, postavljenih na čast kralju Sigismundu III., Ivanu Sobieskemu in drugim. Vseučilišče je leta 1869. postalo rusko, ondi je velika knjižnica, razni muzeji in botanični vrtovi. Gimnazij ima Varšava 15, sedem deških, štiri dekliške in štiri realne gimnazije, štiri pripravnice, 67 ljudskih šol in mnogo privatnih šolskih zavodov. V velikem gledališču so sodelovali najimenitnejši igralci, ki so večkrat odhajali na razna druga gledališča Evrope. V Varšavi je izhajalo doslej 12 ruskih časnikov, 58 poljskih in 1 židovski časnik. Tiskarn je bilo 42 in knjigotržnic 124. Okoli trdnjave Varšave je bilo 17 fortov in vmes nekaj drugih utrd. Aleksandrov utrjeni grad je bil sezidan v letih 1832.—1835. Na pet kolodvorov se stekajo razne železniške črte. V mestu je sedež katoliškega in rusko-pravoslavne nadškofa. V mestu je veliko predilnic in tovarn za obdelovanje kovin in lesa.

Leta 1224. so si Masovski vojvodi izbrali Varšavo za svojo rezidenco. V letu 1550. so pa ondi zavladali poljski kralji. Leta 1655. so mesto prvič zasedli Švedi, ki so bili nastopno leto premagani od poljskega kralja Ivana Kazimirja. Poljski kralji so mesto zelo olepšali, a l. 1702. so ga zopet zasedli Švedi. Rusi so pomagali

Poljakom, da so se vnovič polastili mesta. Ko so pa po smrti kralja Avgusta III. nastali v mestu veliki nemiri, je prišel z vojsko ruski knez Repnin in je prisilil Poljake l. 1764. da je bil za kralja izvoljen Stanislav Ponjatovski. Ko se je nadaljevala meščanska vojna, so Rusi zasedli mesto in je obdržali v svoji oblasti ob prvi delitvi Poljske l. 1773. V aprilu l. 1794. je bila posabljana ruska posadka in od 9. julija do 6. septembra so Prusi zastoj oblegali mesto. Ko so 5. novembra 1794 Rusi z naskokom si osvojili Prago pod generalom Suvorovim, je kapitulirala tudi Varšava. Nastopno leto ob tretji delitvi Poljske je Varšava padla (1795) pod Prusijo in je postala glavno mesto južne Pruske. Dne 28. novembra 1806 so Francozi zasedli Varšavo in l. 1807. se je iz južnopruske pokrajine napravilo „vojvodstvo varšavsko“. Od 23. aprila do 2. junija l. 1809. so imeli Varšavo zasedeno Avstriji in 8. februarja 1813 so jo zopet vzeli Rusi. Dunajski kongres je leta 1815. prisodil Varšavo Rusiji in je postala glavno mesto novoustanovljenega kraljestva poljskega. Velika poljska revolucija se je pričela dne 29. novembra l. 1830. v Varšavi in se je končala 8. septembra 1831, ko je mesto zavzel ruski maršal Paskjevič. Tudi v letih 1863. in 1864. so imeli poljski puni v Varšavi svoje središče. V zadnjih 25. letih je število prebivalcev v Varšavi poskočilo za polovico.

Dne 8. avgusta je bil južni del Dobrabske planote na nekaterih točkah pod ljutim ognjem italijanskih topov. Naša artiljerija je uspešno odgovarjala. Tudi pri Plaveh so topovi živahno delovali. Pri Zagori so Italijani hoteli vdreti v našo postojanko, pa se jim ni posrečilo.

Avstrijska artiljerija je obstreljevala z žigalnimi granatami tržiško ladjedelnico in napravila velik požar, nato pa z močnim streljanjem branila, da se italijansko moštvo, ki je hotelo gasiti, ni moglo približati. Ogenj so potem vendar pogasili.

Dne 6. avgusta zvečer in potem po noči je vdrla italijanska pehota z dvema bataljonoma pri Peji na Tirolsko. Drugo jutro so naši Italijane odpodili. Bežali so s klici: „Eviva Italia“ — „Abasso Austria“!

Dne 8. avgusta so na koroški meji manjši sovražni oddelki na več točkah jezno napadali. Pred našimi postojankami na sedlu Bladner je pustil sovražnik nad sto mrtvih. Na tirolskem obmejnem ozemlju je neka naša patrulja na Creste Bianca odbila pol sovražne stotnije in ji zadala izdatne izgube, ne da bi bila sama izgubila le enega moža.

Dne 9. avgusta so bili pri Gorici in pri Plaveh jako ljuti boji. Odbiti so bili trije italijanski napadi na zahodni del Dobrabske planote in sunek pri Zagori blizu Plav. — Cadorna pa poroča: „V odseku Plave smo zasedli nekaj sovražnih utrd pri Zagori in pri Paljevu (na levem bregu Soče) in smo zaplenili strelivo, ročne granate in metalce min“. Po istem poročilu so naši dne 9. avgusta vnovič obstreljevali Trzič in napravili požar.

D' Annunzio je zopet priletel dne 8. avgusta v aeroplanu nad Trst in je vrgel v mesto 200 belo-rdečih zelenih vrečic, v katerih so bili pozdravi Italijanov in njih sporočila Tržačanom. Ko so ga naši aeroplani začeli preganjati, je hitro odbežal.

V Italiji so vpoklicani pod orožje za dan 14. avgusta v vseh okrajih vojski iz let 1876, 1886 in 1887.

Italijani imajo smolo na vodi in v zraku.

Dne 29. julija je neki italijanski podmorski čoln vrste „Nautilus“ zadel v tržaškem zalivu na mino in zletel v zrak ter se potopil s celo posadko. Dne 5. t. m. je pa neki avstrijski potapljalni čoln pri otoku Pelagružu potopil italijanski podmorski čoln vrste „Nautilus“ s torpedom. To je že drugi slučaj, da je bil, kar se poprej ni slišalo, na tak način končan podmorski čoln. Otok Pelagruž so Italijani zasedli in so napravili tam telegrafsko postajo. Italijani so napad pričakovali in so imeli pripravljenih več podmorskih čolnov. Ko so naše ladje prišle proti otoku, so jih podmorski čolni hoteli navrtati, kar se jim pa ni posrečilo. Naenkrat je pa naš čoln zadel italijanskega, ki se je v nekoliko minutah potopil. Posadka je štela 17 mož. — Drugo noč je pa Italijane zadela zopet težka izguba. Najbolj moderni in največji zrakoplov „Citta di Jesi“, dolg 90 metrov, ki je vozil z brzino 90 km na uro, je priplul proti Pulju, da bi metal bombe na vojno pristanišče. Naša artiljerija ga je sestrelila, vjela njegovo posadko, obstoječo iz treh častnikov, enega strojnika in dveh mož, in je zrakoplov privlekla v Pulj. Čedno bi bilo, ko bi ta zrakoplov čez nekoliko časa porabili naši pri obiskih italijanskega obrežja. Ker so Italijani izgubili že poprej lepi zrakoplov „Citta di Ferrara“, bodo to novo izgubo prav bitko občutili.

Steckenpferd lilijno-mlečno milo

od Bergmann & Co., Tetschen ob Elbi

je čedalje bolj priljubljeno in razširjeno radi priznane vpliva proti pegam in dokazane nedosegljive vrednosti z ozirom na negovanje kože in telesne lepote. Tisoči priznanih pism. Mnogoštevilna odlikovanja! Pazite pri nakupu izrecno na znamko „Steckenpferd“ in na celi naslov. Cena 1 krono v lekarnah, drogerijah in parfumerijah itd. Istotako priporočila vredno je tudi Bergmanovo lilijno mazilo „Manera“ za ohranitev lepih in nežnih ženskih rok. Cena 80 v za tubo.

Vsem županstvom naznanjamo, da se dobe „Potrdila o istovetnosti - Identitätsbescheinigung“ v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju, po 3 vinarje komad.

Rusko bojišče.

Na ruskem bojišču prinaša vsak dan avstrijskim in nemškim armadam nove uspehe. Vse gre veliko hitreje, kakor se je pričakovalo. V maju je bila velika bitka na Dunaju in od tistega časa so združene naše in nemške čete naglo korakale naprej. Dne 4. avgusta so Avstrijci pregnali Ruse in zasedli Ivangorod. Tu je bilo prej skladišče za rusko orožje. Ruski general Dimitrijevič si zopet ni pridobil nobenih lavorik, ker je moral važni Ivangorod zapustiti.

Ko so bili Rusi primorani zapustiti Varšavo, so požgali mostove čez Vislo in se ustavili v predmestju Pragi. Oj ondod so več dni streljali s topovi in puškami na mesto, in posebno na kraljevi grad, ker so menili, da se ondi nahaja nemška vojska. Nemškim četam, ki so bile raztresene po vsem mestu, rusko streljanje ni moglo veliko škodovati. Prebivalci Varšave so pozdravili Nemce z velikim navdušenjem. Vsled streljanja iz predmestja Prage je bilo porušenih več hiš in nekaj oseb ubitih. V pouličnih bojih je bilo prej ubitih 15 meščanov in ranjenih do 2000 oseb. Rusi so zadnji trenutek dali vojski znamenje za odhod. Brž so porušili vse tvornice za izdelovanje streliva, naložili baterije in vse zvonove in odpeljali čez Vislo. Dne 8. avgusta so Nemci v Varšavi pridobili vzhodni breg Visle.

Severovzhodno od Nove Aleksandrije je bil vržen sovražnik iz svojih postojank po avstrijskih, pri Savinu, severno od Holma, pa po nemških četah.

Armada generala Woyrscha se že več dni bojuje z močnimi ruskimi četami ob železnici, ki vodi iz Ivangoroda v Varšavo.

Med Vislo in Bugom so se dne 7. avgusta boji nadaljevali. Avstrijske čete so vdrle nad Lublinom, južno od Ljubartova, nemške pa severovzhodno od Lenčne.

Armada nadvojvode Jožefa Ferdinanda je prodirala v prostoru med Vislo in Vjeprzem. Tudi južno od Miehova so imele naše čete uspeh. Rusi so napravili protinapad in prišlo je do ročnega meteža, a bili so prijeti na čelni črti in na krilu in vrženi čez Vjeprz nazaj. Število ruskih vjetnikov znaša 23 častnikov in 6000 mož. Razun tega so naši zaplenili dva topova, 11 strojnih pušk in dva vozova za strelivo. Drugo jutro so se začeli umikati ob Visli severovzhodno od Ivangoroda tudi tisti ruski zbori, ki so se tačas še tam nahajali. General Mackensen je vrgel Ruse proti Vjeprzu z levim krilom, njegovo desno krilo se pa še bojuje.

Čete generala Kövesa so 10. avgusta napredovale skupno z nemško armado Woyrscha vzhodno od Zelehova. Pridružil se jim je del armade nadvojvode Jožefa Ferdinanda in so skupno prekorale spodnji Vjeprz. Ob fronti do Buga so naši vzeli več sovražnih zadnjih postojank. Pri Črnelici na južnem bregu Dnjestra so se notranjeavstrijski (III. armadni zbor) in primorski polki armade in deželne brambe polastili utrjenih postojank, katere so Rusi trdovratno držali. Rusi so pobegnili čez reko in pustili v naših rokah 22 častnikov in 2800 mož ter šest strojnih pušk in veliko vojnega materiala.

* * *

Na Kurskem so se vršili dne 5. avgusta pri Popelu in Kuvarsku boji med nemško in rusko konjenico za Nemce dokaj ugodno. Južno od Lomže, na bojni črti ob Narevu, so napredovale nemške armade v kljub trdovratnemu odporu Rusov. Med izlivom Buga in Nasjelska so prodrle oblegovalne čete Novogiorijevska sovražno postojanko pri Blendstovu in vdrle naprej proti spodnjemu Narevu.

Vzhodno od Ponevjega so se Rusi umaknili nazaj na Jaro. Pri Kovnu so tudi Nemci napredovali. Vjeli so 50 Rusov in zaplenili 2 strojni puški.

V prostoru med Lomžo in izlivom reke Buga sta imela generala Scholz in Gallwitz ljute boje z Rusi in sta jih premagala. Od 4. do 6. avgusta so Nemci vjeli 85 častnikov in 14.200 mož, zaplenili pa šest topov, osem metalcev min in 69 strojnih pušk. Čete, ki oblegajo Novogeorgijevsk, so vdrle od severa pri Narevu skozi in vzele utrdbo Dembe. Na jugu so Nemci Vislo dosegli pri Pienkovu.

Nemško zračno brodogeje je bombardiralo Bjalostok.

Rusi izpraznjujejo trdnjavo Kovno. Vsi civilni prebivalci so že zapustili mesto. Državne banke so se preselile v Vilno.

Rusi se umikajo ne-le zaradi pomanjkanja streliva, ampak tudi zato, ker menijo, da se bo ponovilo leto 1812, ko so v past izvabili Francoze. Pa se utegnejo goljufati.

Dne 9. avgusta so se Nemci približali med trajnimi boji utrdbam pri Kovnu in vjeli nekaj sto Rusov. Armada generala Scholz je pa prodrla utrjeno črto pri Lomži, drugi dan vzela trdnjavo Lomžo in prekorala cesto, ki vodi v Ostrov. Od 7. do 10. avgusta so Nemci vjeli 10.100 mož. Princ Leopold Bavarski se je s svojo armado obrnil proti vzhodu in je prišel blizu ceste, ki vodi iz Stanislavova v Novominsk.

Nemčija v bojih na zapadu.

Vzhodno od Yperna so napredovale močne angleške čete in zasedle zahodni del Hooge. Francozi so premostili Larg južno od Mannsbacha. Nemci so sestrelili nekega francoskega zrakoplovca.

Pred Dardanelami.

Neko turško pomorsko letalo je z bombami potopilo sovražni podmorski čoln.

Angleži so torpedirali turško oklopno ladjo „Haireddin Barbarossa“, katero so bili Turki kupili od Nemcev. Angleški podmorski čoln je prišel skozi Dardanele ter je izstrelil torpedo na to ladjo in jo potopil.

Napad na Angleško.

V noči od 9.—10. avgusta so nemški zrakoplovi napravili napad na Angleško. Vrgli so bombe na angleške vojne ladje in na pristanišče v Londonu in Harwichu, kjer so napravili škodo, potem se pa vrnil. Za Angleže je bila to huda noč.

Srbija.

Knez Trubeckoj se je vrnil v Niš in ostane ondi kot ruski poslanik. — Isa Boljetinac je obupal nad Albanijo in se je vrnil v Srbijo, ker ima na Kosovem polju velika posestva, ter je prisegel Srbom večno zvestobo. — Kolera se oglašja tudi v Srbiji. Zato se je zgradilo ondi mnogo barak. Iz Angleške in Amerike prihajajo zdravniki. — Letina kaže v Srbiji prav dobro, le v nekaterih krajih je škodila žetvi velika vročina. — Za slučaj, da bi Bolgarija napadla Srbijo, obeta grško časopisje, da bi bila častna zadeva Grčije, priti Srbiji na pomoč. — Angleška vlada je darovala mestu Valjevu, ki je bilo po vojni poškodovano, 648.000 kron.

Ruski car je poslal lastnoročno pismo srbskemu prestolonasledniku Aleksandru. V pismu car obžaluje mlačnost Srbov do skupnih koristij zaveznikov in mu priporoča pripraviti Bolgariji pot, da se bo mogla udeležiti vojne. — V Srbijo je prišla čez Črno Goro neka angleška brigada in se je priklopila srbski armadi, ki tabori pri Semendriji.

Romunija.

Kaže se, da bode v Romuniji kmalu padla odločilna beseda. Skoro soglasno je bil sprejet predlog za nov kredit v znesku 100 milijonov frankov za vojne namene.

Avstrija — Amerika.

Avstrija je predlagala vladi Zedinjenih držav, da naj prepovedo za čveterozvezo izvažati vojni material. Amerika je pa odgovorila, da bi taka prepoved pomenila kršitev ameriške nevtralnosti.

POLITIČNI PREGLED.

Prestolonaslednik v Budimpešti. Prestolonaslednik Karol Franc Jožef in soproga nadvojvodinja Cita sta prišla v Budimpešto in sta bila ondi slovesno sprejeta. V razgovoru z županom je prestolonaslednik omenil tole: „Italijani so hoteli priti v Trst in niso vkljub velikanskim izgubam niti en kilometer prišli naprej. Izgubili so v dosedanjih bitkah samo na bojni črti ob Soči 110.000 mož.“

Vindava. Na izlivu reke Vindave v Vzhodno morje na Kurskem leži mesto Vindava. Rusi so mesto in pristanišče, ki nikoli ne zamrzne, požgali. Mesto je imelo nad 7000 prebivalcev, eno kato-

liško kapelo, luteransko in pravoslavno cerkev. Tu je bil sedež nemškega konzula.

General Aufferberg je bil pred divizijskim sodiščem na Dunaju tožen, da je izdal neke vojaške tajnosti, pa je bil oproščen od obtožbe.

Kam v šolo?

Naučno ministrstvo je ravnokar izdalo na deželne šolske svete opomin, ki svari pred pošiljanjem dečkov v gimnazije in realke, češ da iz njih dobivamo preveč ljudij, ki ne dobe kruha. Ministrstvo priporoča pošiljati mladino v one šole, ki nudijo praktično strokovno izobrazbo. Davno bi bili že morali priti Slovenci do tega, na kar nas zdaj ministrstvo opozarja. Gimnazijcev in realcev, ki so čakali na službe, smo imeli pred vojno preveč, razne vrste strojnikov pa premalo. Za naše obrate smo morali s težavo dobivati strojnike in boljše delavce iz tujine. Bili so dobro plačani, za delo med našim ljudstvom pa malo sposobni, ker se nočejo naučiti našega jezika. Še ene vrste šola nam je sedaj nujno potrebna in na to opozarjamo visoki deželni odbor kranjski, ki skrbi za odpošiljanje mladine v mornarico in razne zavode. Menimo namreč večjo zidarsko šolo. Milijone kron so pretekla leta izviekli Lahi iz Avstrije in v zahvalo nam sedaj pošiljajo čez mejo milijone krogelj. Prav sedaj je čas, da neha biti Slovenec tujcu sluga, ki sme imeti v rokah le kramp in škaf za malto, nad katerim kriči dobro plačani italijanski zidar. Naši mladeniči so toliko prebrisane glave, da se bodo tudi finega zidarstva kmalu naučili. Obrtna šola v Ljubljani v tem oziru ne zadostuje. Tudi slovenskih zidarjev z Goriškega ni dovolj. Ustanovi naj se večja zidarska šola kje na Gorenjskem, n. pr. v Škofji Loki, Polentarjem pa pokazimo figo.

NOVIČAR.

Slovensko romanje na Brezje. Prihodnji ponedeljek pojde mnogo Slovencev prosit Marijo Pomagal na Brezje srečne rešitve za Avstrijo in našo ožjo domovino, ki sta obe v veliki nevarnosti. Romanje se bo vršilo po objavljenem programu. Zvečer bo slovesna procesija s svečami, ob polnoči božja služba, v torek zjutraj bo skupno sv. obhajilo, ob 10 uri propoved preč. g. kanonika dr. Lampeta in slovesna sv. maša prevz. g. knezsko dr. Jegliča. Kdor pojde na Brezje, naj vzame seboj legitimacijo in kaj živeža.

Vse, kar je prav! Lani ob izbruhu vojne je neki slovenski list pisal, da je povsod Srbstvo najti tam, kjer so zakleti sovražniki katoliškega ljudstva. To je precej resnično. Manj temeljito je pa, kar je pisal isti list malo pozneje, da Srbi niso Slovani, marveč Kucovlahi. Tako se je tudi zadnji teden neki domači list malo pomotil, ko je pisal, da srbsko ime ni ime naroda, ampak države, da Srbi bivajo le v Srbiji in da je bilo na avstrijskih tleh ime Srb do zadnjega časa neznano. Zgodovina uči drugače. Dr. Kos („Gradivo“, II, 63) navaja listino, ki pripoveduje o srbskem narodu, bivajočem v velikem delu Dalmacije že v 9. stoletju. — Tudi našemu zakletemu sovražniku ne delajmo krivice, da bo prej nehal biti zaklet!

Ni pravo razmerje! V Kranju se prodajajo najlepši voli po dve kroni kilogram žive teže, meso se pa prodaja tudi od slabih volov po štiri krone kilogram. Kranjska občina si namerava pomagati s svojo mesnico.

Cene za seno. Določile so se cene za prešano seno 8 K 50 v in za rahlo seno 7 K 50 v meterski stot. Kdor bo seno dražje prodajal, bo kaznovan.

V Škofji Loki je zadnji ponedeljek zjutraj pogorel mlin Blaža Pokorna v predmestju. S pomočjo vojakov in meščanov se je požar kmalu omejil in udušil.

List „Štajerc“ je imel za urednika Antona Peitlerja, ki je bil pravi rokovnjač. Ropal je in streljal na ljudi. Pregarjali so ga orožniki. Ustrelil ga je ravnatelj Fritz, ko ga je Peitler napadel.

Duhovniške izpremembe. V zavod sv. Stanislava sta prišla za prefekta čč. gg. kapelana Ivana Filipič iz Šmartina pri Litiji in M. Stanonik iz Kostanjevice. V Kamniku ostane za kapelana č. g. Josip Klopčič in pri Sv. Lenartu za upravitelja č. g. I. Borštnar. Č. g. Josip Markič je prestavljen iz Preddvora za kapelana v Naklo in novomašnik Andrej Kajdiž je prišel za kapelana v Smlednik.

„Sveta vojska“ se je začela razširjati tudi po Hrvaškem. Škof Mahnič je pravila potrdil za krško škofijo. Tiskana in potrjena so pravila tudi za škofijo na Reki.

Žrtve vojne. Umrl je na ranah, dobljenih v drugi soški bitki, Jakob Grašič, organist trsteniški, domačin, Čačkov s Trstenika. Pokojnik je bil vže v Galiciji hudo ranjen, nakar je prebil zimo na visoki Tatri v Karpatih. Ko je okreval, je odšel na laško bojišče, odkoder je še sam sporočil, da ga je na njegovega godu dan zadela v glavo laška šrapnela. Rajnik je bil vešč organist. Tudi njegov brat Alojzij se je povrnil kot invalid z bojišča.

Sadni mošt se bode letos lahko prodal. Nemci kupijo vsak živež in že povprašujejo tudi po sadnem moštu. Kdor hoče cel vagon sadnega mošta prodati, naj se obrne na državno nemško špedicijsko tvrdko Rob. Metzger na Dunaju (I. Franz Josef Kai 7). Tvrdka mu preskrbi vagone s kotlom, kakršni se rabijo za pošiljanje vina ali špirita. Sadni mošt mora biti zdrav in pravilno izdelan.

Iz ruskega vjetništva je pisal Anton Zelnik s Pivke pri Kranju. Na dopisnici, ki je došla materi v roke 7. t. m., piše: „Zdaj se nahajam na Ruskem v vjetništvu, pa Skodvarjev Janez (s Pivke), Triarjev iz Stražišča in Bacek s Cegelnice smo skupaj. Vjeti smo bili 18. junija, v dne 18. in 19. junija so nas zelo veliko vjeli, ko smo šturmalili. Robovčev Janez iz Naklega je pa padel. Krogla ga je zadela ravno v srce. Jaz sem bil zraven njega. Sem ga še mal porihotal, kakor je pri nas navada za zadnjo uro. Živel še pet minut ni več, ko ga je krogla zadela. Dvakrat je zajamral in izdihnil. Če Bog da, da pridemo enkrat srečno domov, se bomo že pogovorili, ker tega vam ne morem opisati, kaj človek vse vidi in skusi. Zdaj se nam godi dobro, tukaj so dobri ljudje. Prav lepo Vas pozdravim Vaš sin Anton.“

Razglas. Prebivalstvo se s tem opozarja, da je vsled ministrske naredbe z dne 23. julija 1915 št. 206 drž. zak. vsaka prosta prodaja sočivja (grah, fižol, leča), ki se ne uporablja kot zelenjava, prepovedana in se bo proti krivcu po obstoječih predpisih strogo postopalo. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 11. avgusta 1915.

Razglas. Na dan 18. avgusta t. l. se bo cesarjeva 85. letnica po celi Avstro-Ogrski posebno slovesno obhajala. „Rdeči križ“ v Kranju je sklenil se teh slovesnosti udeležiti s tem, da bo v znak hvalečnosti in patrijotičnega čustvovanja pogostil vse v kranjski vojaški bolnici se nahajajoče ranjence s cigaretami, smokami, pivom, vinom, dobrim pecivom in z drugimi primernimi darili. Ker pa z ozirom na veliko število ranjencev (500) nedostaja sredstev, obrača se „Rdeči križ“ potem okrajnega glavarstva na županstva, da naj naberó denarja ali pa omenjenih naravnih predmetov, zlasti pri premožnejših siojih prebivalstva, in čim prej semkaj pošljejo.

Nadalje se naznanja, da je c. kr. deželno predsedstvo z odlokom z dne 24. julija 1915 št. 5776/Mob. prosilo, naj bi se akcija zaradi nabiranja darov za c. in kr. vojno oskrbninski urad nadaljevala, zlasti ker so vsa darila iz naših krajev namenjena vojakom, borečim se proti verolomnemu Lahu. Vsa darila, bodisi v denarju, bodisi v naravnih, naj se pošljejo izključno le na nabiralnico daril pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica 20, ali pa na okrajno glavarstvo. Pošiljanje na posamezne v vojni se nahajajoče vojake so izključene. Zlasti je veliko pomanjkanje perila in bi bilo želeto, da se naše ženstvo poprime zopet izdelovanja perila, nogavic, krp, rut, jopičev, itd. za naše junake, ki tako sijajno branijo perfidnemu sosedu vpad v našo domovino. Pa tudi vsak drug dar bo dobrodošel. Naj zlasti kmetovalec inajhen del svojega prideika žrtvuje na oltar domoljubja in, kakor je to storil lansko leto, naj tudi letos pripelje krompir, fižol sadje itd. v prid ranjencem in vrlim vojakom. Naj se gg. župani in drugi občinski funkcionarji osebno postavijo na čelo tej akciji in naj si pridobijo pomoč naših spoštovanih in požrtvovalnih dam in vrlega ženstva sploh, prečistite duhovščine ter pridnega učiteljstva, in prepričan sem, da bo kranjski okraj zopet letos, kar se tiče požrtvovalnosti, nadkriljeval vse druge okraje. Opozarja se na tuk. oklic z dne 22. maja 1915 št. 11475. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 4. avg. 1915.

Razglas. Od raznih predmetov, ki so obležali na bojiščih, in od onih predmetov, ki jih je imelo izven vojašnic nastanjeno moštvo, katero se je vrnilo (ranjeno) z bojnega polja, se je izgubilo mnogo kosov vojaških oblek in druge opreme na ta način, da se jih je zavleklo v ozemlje zadaj za bojnim poljem. Takih predmeti

so se našli tudi po kolodvorih in železniških vozovih. Ker ima civilno prebivalstvo, kakor kaže izkušnja, veliko nagnjenje nakupovati take stvari za spomin, se mora v varstvo interesov vojaškega erarja paziti na to, da se taka zloraba prepreči, kakor tudi na to, da se ti predmeti za čete, ki odhajajo na bojišče, zbirajo in se jim dajo na razpolago. Tem povodom se opozarja na to, da se mora te predmete, spadajoče k vojaški opravi, kakor obleko, opremo, odeje, daljnogled, kolesa, orodje, posode, konjske opreme, sedla, puške, samokrese in pištole, sablje, municijo, oboje od topniških izstrelkov itd. nemudoma oddati na najbližje vojaško poveljstvo ali najbližje upravno oblastvo (občinski urad, c. kr. okrajno glavarstvo, c. kr. policijsko ravateljstvo) ali pa na najbližje orožniško postajo. Osebe, ki bi take predmete našle in jih oblastvu ne izročile, zakrivate po vrednosti najdenega predmeta prestopok po § 461 kaz. zakonika ali pa celo zločin po § 201 lit. c. kaz. zak. in bodo primerno kaznovane. Občinski uradi morajo najdenne predmete, ki so se jim izročili, takoj oddati najbližjemu vojaškemu poveljstvu in proti osebam, ki bi se proti temu razglasu pregrešile, prijaviti kazensko ovadbo. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 4. avg. 1915.

Razglas. Zaznalo se je, da kupujejo vzlic ces. naredbi z dne 21. junija 1915 št. 167 drž. zak., ki prepoveduje odprodajo žita, še vedno nekateri žito od kmetov. Zlasti kupujejo pivovarne ječmen. Opozarja se zategadelj, da je vsaka tako sklenjena kupna pogodba neveljavna in se bo poleg tega proti krivcu po obstoječih določilih najstrožje postopalo (glej tuk. razglas z dne 15. julija t. l. št. 14810). V občinah Cerklje, Mavčiče, Predoslje, Naklo, Smlednik, Šenčur se kaže posestnikom svoje stare zaloge žita (pšenice, rži in ječmena) v teku treh dni naznaniti županstvu. Neopazovanje te naredbe se bo strogo kaznovalo. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 6. avgusta 1915.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 11. avgusta. Avstrijske čete, ki so prodrle čez Vjeprž, so šle včeraj naprej. Na črni Ostrov—Uhrusk pri Bugu so se Rusi zopet ustavili.

Berlin, 11. avgusta. Izpad močnih ruskih sil iz Kovna se ni posrečil. Nemci prodirajo proti Bobru, vzeli so močno utrjene postojanke Črvoni — Bor in važno železniško križišče pri Ostrovu, zasedli izpraznjeno utrdbo Benjaminov ter metal bode v obkoljeni Novo Georgievsk in v Brest-Litovsk. Ob Zlati Lipi ni izpremembe.

Berlin, 11. avgusta. Pri Rigi je bila morska bitka. Tri nemške ladje iskale min so se potopile. Tri večje ladje so poškodovale ruski zrakoplovci. Potem so nemške ladje odplule.

Dunaj, 12. avgusta. Naše čete so vzele Lukov, šle čez Bistrico zahodno od Radima. Rusi so se umaknili na celi črti med Bugom in Porom. Nemci so vzeli utrdbe pri Hizni, z naskokom zasedli Samborov in vrgli bombe na kolodvor v Bjalostoku.

Dunaj, 11. avgusta. Včeraj so Italijani zopet hujše pritisnili ob Soči, zlasti na robu Doberdobske planote vzhodno od Tržiča. Dva napada sta bila tudi na del planote, ki štrli proti zapadu. Italijani so bili povsod z velikimi izgubami. Pri Pevmi so jih naši odpodili z ročnimi granatami. Zavržen je bil tudi nočni napad pri Zagori blizu Plav. General Borojevič zelo hvali junaštvo hrvaških in slovenskih čet.

Dunaj, 12. avgusta. Novi napadi na Dobrobojsko višino in Zagoro so bili odbiti z velikimi izgubami Italijanov. Pred Gorico je mir. — Včeraj zjutraj je naše brodoge obstreljevalo železniške naprave pri Molfetti v spodnji Italiji in napravilo veliko škode. Iz Barija so Italijani brezvpešno streljali na naše ladje in podmorske čolne.

Bukarešt, 11. avgusta. Bivši vojni minister Filipescu izjavlja v listu „Opinion“, da Romunom ne kaže iti na vojsko, ker so zamudili ugodni čas, ko so Rusi imeli Lvov.

Darujte za „Rdeči križ“!

Prisilna delavnica v Ljubljani.

(Zgodovinska črtica, spisal Janez Zabukovec.)

Ob sedanji svetovni vojni se razvijajo posebne socialne razmere. Skoraj vse delavne moške moči se nahajajo v vojni službi, strahovita draginja vlada, mnogokrat se še za denar ne dobi najpotrebnejših živil, odeluštvo je v najgršem cvetu. Ali je čudno, da se toliko sliši o tatvinah, da se je beračenje čudovito razpaslo? Kaj bo šele po vojni, ko bodo prenehale podpore, ko bo toliko za delo nezmožnih, pohabljenih, slepih, bolehnih, hiralcev! Ali bo država sama mogla uspešno pomagati? Izdatno pomoč v resnici ubogim, neizprosno strogost nasproti delomrznim postopacem! To se mora zahtevati! Kako naj se to izvede, o tem naj razpravljajo poklicani faktorji. Jaz hočem podati le malo sličico onih socialnih razmer po naših krajih, ki so izsilile ustanovitev prisilne delavnice v Ljubljani.

V arhivu župnije Križe pri Tržiču se nahaja listina, ki nam priča, kolika nadloga za ljudstvo so bili v prvi polovici 19. stoletja zlasti po Gorenjskem tuji berači, potepuhi, postopači in rokovanjači. Listina z dne 26. maja 1834 obsega izjavo o prostovoljnih prispevkih župnika Mihaela Kogovška v Križah in kriških župljanov za ustanovitev in vzdrževanje prisilne delavnice v Ljubljani. Izjava je pisana v nemškem jeziku in je bila potom dekanata v Kranju poslana knezoškofijskemu ordinarijatu v Ljubljani.

Iz župnikovega poročila je razvidno, da so vsi župni uradi dobili od zgoraj poziv, naj ljudstvu obrazložijo pomen in namen prisilne delavnice ter naberejo prostovoljnih darov za njeno ustanovitev in vzdrževanje. Poročilo pravi, da kriškimi faranom namen, da se ustanovi prisilna delavnica, zelo ugaja in da je vsaj nekaj koristi od nje pričakovati. Zato pa kljub temu, da je občutno pomanjkanje denarja in je bilo po vrsti nekaj slabih letin, po močeh, nalašč v ta namen določenih, podajo sledečo izjavo: 1. Za ustanovitev prisilne delavnice hočejo dati enkrat za vselej 12 fl. kovanega denarja, zavežejo pa se izročiti ta prispevek šele ob začetku te zgradbe.

2. Svoje domače, v resnici podpore potrebne reveže hočejo sami iz lastne moči vzdrževati in preskrbljevati.

3. Upati je, da se bodo ljudje za poznejše prispevke dali lažje pridobiti, ko bo prisilna delavnica že zgrajena in ko bodo videli, da so res rešeni povodnji tujih beračev, zlasti postopačev, potepuhov in takozvanih „Rokounazhov, Shtekla-zharjou, Mauharjou“ in da jih le-ti ne bodo več nadlegovali.

(Dalje prih.)

Velika množina

novih proovrstnih in že rabljenih se dobi po zelo nizki ceni v novi trgovini pri „Stari pošti“ v Kranju.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo **amerikanski umetni zobje** posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi **plombirajo zobje** vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalnici“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.